

10 věcí, které svým Windows nikdy nesmíte udělat

XP mají citlivá místa – nešetrným zásahem se **ZHROUTÍ CELÝ SYSTÉM**. Prozradíme vám, která místa to jsou a jak chyby opravit.

DOMINIK HOFERER

Vlastně jste nechtěli udělat nic zlého, a už vůbec ne poškodit svůj systém. Nainstalovali jste si pár programů, převedli stará LP do MP3 a zkusili jste optimalizovat systém tuningovým nástrojem. Najednou jsou ale vaše Windows jako začarovaná. Vyskakují chybové hlášky a všechno funguje jaksi podivně. Nejlepší cestou z této mizérie je nová instalace XP, vy byste se však této otravné proceduře raději vyhnuli. Chip vám prozradí, jak začarovaný systém zase uzdravit. Nebudete k tomu ani potřebovat šamana, vystačíte si s programy, které jsme nachystali na Chip DVD.

Programy: Brzdy přes palubu

Nově nainstalovaná XP běží rychle a stabilně, mají však jednu nevýhodu – mnoho toho neumí. Surfování a práce s e-mailem ještě ujdou, pro zpracování obrázků a videa je ale nutné sáhnout po dalších programech. Problémem je to, že čím více softwaru nainstalujete, tím pomaleji systém poběží. Programy si totiž zapisují informace do registru, který je pak velký a neobratný. V případě programů, které potřebujete, je třeba si na zpomalení zvyknout. Ale co různý crapware a nepotřebný software? Pryč s ním! Odstranění nepotřebných souborů však nemusí být vždy jednoduché. Mnoho programů nemá odinstalovací rutinu, a pak je problém systém od softwaru vyčistit.

ŘEŠENÍ: Revo Uninstaller z Chip DVD si poradí s každým nainstalovaným softwarem. Tento nástroj dokáže smazat stopy, které nainstalovaný program v počítači zanechal. Jeho výhodou je navíc to, že není nutné jej instalovat a tím sám nezanáší žádné smetí do systému.

Po spuštění program vypíše, které programy jsou v systému nainstalované. Klikněte na ten, kterého se chcete zbavit, a dále na tlačítko »Odinstalování«. Spustí se průvodce, který vám pomůže s odinstalováním. Doporučujeme zvolit metodu »Přiměřený«. Tento způsob použije odinstalovací rutinu programu, po jejím dokončení ale ještě prohledá pevný disk a registry a najde zby-

 NA DVD: Programy k tomuto článku najdete na DVD pod indexem **OPRAVA XP**.

ky programu. Při této metodě je program dostatečně pečlivě odstraněn, nedojde však ke smazání důležitých knihoven nebo záznamů v registrech.

Kdo si chce podobné procesy odinstalování ušetřit, používá programy, které nic nezapisují do registrů ani na jiná místa na disku. Třeba Microsoft Office přidá do registrů 45 000 (!) nových záznamů. Je jasné, že průchod tolika klíči systém pořádně zabrzdí. Lépe je na tom OpenOffice, který do registrů zapíše kolem 6 000 záznamů. I to je však stále ještě hodně. Na Chip DVD najdete OpenOffice portable, který se neinstaluje, ale jen se rozpakuje. Jakou to má výhodu? Do registrů nepřidá OpenOffice portable ani jeden záznam a tím nezpomaluje systém.

NÁŠ TIP: Chcete-li zanechat systém čistý, používejte jen aplikace, které se nemusí instalovat. Pravidelně je přinášíme na

Chip DVD, další najdete na serveru www.portablefreeware.com.

Autostart: Dieta pro PC

Rozumíme tomu, že se vám spolu se systémem spustí i antivir, firewall, instant messenger nebo poštovní klient. Je to pohodlné, protože tyto programy byste si tak jako tak pustili – jen byste to museli dělat ručně.

Jenže spolu se systémem se spustí i programy, které nejsou k ničemu.

QuickTime, nějaký nástroj od Adobe, nástroj ke zvukové kartě a webová kamera a další desítky procesů. Všechny tyto aplikace zbytečně brzdí start systému a vy ztrácíte desítky sekund pokaždé, když spustíte počítač. Snažte se na něco kliknout, něco spustit, ale počítač ještě 30 sekund odmítá reagovat.

ŘEŠENÍ: Na Chip DVD najdete nástroj Autoruns od Sysinternals. Ten spustíte a počkejte, až se vytvoří seznam spouštěných programů. Výhodou je, že program zobrazí skutečně všechny spouštěné procesy, ať už jsou uloženy kdekoli. Zrušte všechny spouštěné procesy, které se nemusí spouštět spolu se systémem.

Služba: Permanentní brzda

Nejen programy jsou brzdami systému. Také služby, které systém spouští, pro něj znamenají „kouli na noze“. Přitom většinu služeb ani nepotřebujete. Hodte je tedy přes palubu.

ŘEŠENÍ: Autoruns by také pomohl při deaktivaci nepotřebných služeb, my však použi-

100% jistota:
Prověření serveru Softpedia můžete věřit. Takto označený program neobsahuje žádný spyware ani viry.

jeme nástroj, který je přímo na palubě Windows. Zvolte »Start | Spustit | msconfig.exe«. Otevře se nové okno. Přejděte k záložce »Služby« a podívejte se, které služby se spouští. Bez obav můžete deaktivovat služby, které nepocházejí od Microsoftu, u těch

od Microsoftu buďte opatrnější a deaktivujte jen ty, které nepoužíváte. Pokud si nejste jisti, co která služba znamená, otevřete si stránku [http://bee-](http://bee-merworld.com/tips/servicesxp.htm)

[merworld.com/tips/servicesxp.htm](http://bee-merworld.com/tips/servicesxp.htm). Na této adrese najdete popis všech služeb, které se ve vašem přehledu mohou objevit. Sami se pak rozhodněte, zda službu deaktivovat, nebo ji nechat spouštět.

Ovladače: Vyhodte kostlivce

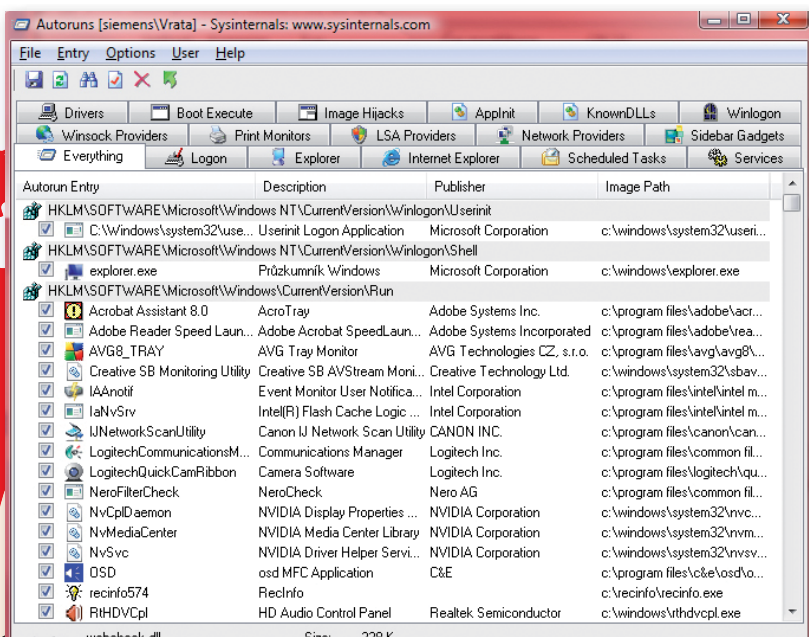
Za ty roky, co počítač používáte, se do něj nainstalovalo velké množství ovladačů hardwaru: ovladače k tiskárně, digitálnímu fotoaparátu, skeneru, USB flash disku nebo GPRS modemu, který již léta nepoužíváte. Jenže pak je systém plný nepotřebných ovladačů, což mu vůbec nesvědčí.

ŘEŠENÍ: Nepotřebné ovladače musí pryč. Pro jistotu ale doporučujeme vytvořit jejich zálohu, kdyby něco nešlo podle plánu. S tím vám pomůže DriverMax z Chip DVD. Program je freeware, ale do 30 dnů od prvního použití je třeba jej bezplatně zaregistrovat u výrobce.

Kvůli bezpečnosti tedy nejprve zvolte »Driver operations | Export drivers«. Spustí se průvodce, který vám pomůže vyexportovat všechny současné ovladače v systému. Poté zvolte »Select all« a »Next«. Spustí se proces, který vyexportuje ovladače do zvoleného adresáře.

Nyní se pustíme do samotného čištění ovladačů. Zvolte »Start | Ovládací panely | System | Upřesnit | Proměnné prostředí«. V dolní části okna pak klikněte na »Nová«. Vytvořte proměnnou s názvem »devmgr_show_nonpresent_devices« a zadejte jí hodnotu »1«. Novou proměnnou potvrďte, okno zavřete a otevřete »Správce zařízení«. Zde zvolte »Zobrazit | Zobrazit skrytá zařízení«. Nyní uvidíte všechna zařízení, ke kterým si systém „drží“ ovladače. Tato zařízení poznáte tak, že jsou průhledná (viz obrázek). Pokud některá z těchto zařízení již nepoužíváte, stisknutím klávesy [Delete] ovladač odstraníte.

UPOZORNĚNÍ: Nemažte bezhlavě všechny ovladače. I když třeba digitální fotoaparát

Po spuštění: Spolu se systémem se spustí další desítky procesů. Autoruns od firmy Sysinternals je umí vyčistit.

používáte jen jednou ročně, ovladač určitě ponechejte nainstalovaný. Jeho sháněním byste v budoucnu mohli strávit hodiny času.

Pevný disk: Usazený odpad

Hudba a filmy už tak zabírají na vašem disku velké množství místa, proč jej tedy ještě ubírat usazeným odpadem? Dočasné soubory programů, browserů, instalátorů, ale také programy pro zpracování hudby nebo digitalizaci LP zanechávají na discích různé soubory, které jen ubírají místo.

ŘEŠENÍ: Nepotřebné soubory dokáže dokonale smazat CCleaner, který z Chipu moc dobře znáte. Pokud jej ještě nemáte nainstalovaný, najdete jej na Chip DVD. Po použití tohoto programu se na vašem disku objeví zase několik GB volného místa.

Upozornění: CCleaner vám umožní vybrat soubory, které chcete smazat. Nemusíte automaticky mazat vše. Navštěvujete-li třeba stále stejné webové stránky, prohlížeč má uložené grafické prvky z daného serveru. Pokud mu smažete dočasné soubory, bude je muset stahovat znovu.

Používáte-li stále ještě souborový systém FAT32, vyplatí se defragmentace pevného disku. K tomuto účelu jsme na Chip DVD přichystali program Disk Defrag. Používáte-li ale už NTFS, nemá defragmentace význam. Trvala by desítky hodin a zrychlení by bylo nepotřebné.

Fonty: Méně je více

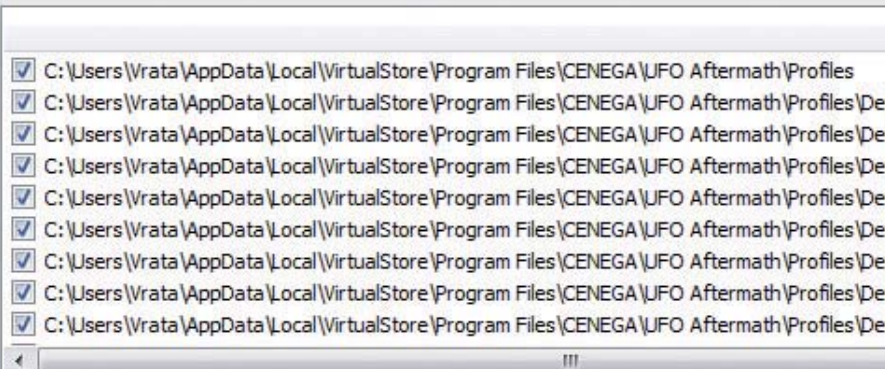
Čím méně fontů budete mít ve Windows nainstalovaných, tím rychleji poběží váš počítač. Je to až neuvěřitelné, jak tyto malé potvůrky dokážou zbrzdit spuštění počítače. Není divu – každý font se musí nahrát do operační paměti. A i když má font jen pár kilobajtů, jsou-li jich stovky nebo tisíce, dokážou zbrzdit i nejvýkonnější počítače. Pokud tedy chcete mít rychlý počítač, neinstalujte žádné nové fonty.

Upozornění: Windows s čistou instalací obsahují několik fontů, které byste neměli odstraňovat. Jejich seznam najdete na adrese www.microsoft.com/typography. Další fonty přidává do systému Office, programy pro práci s grafikou, program ke skeneru a celá řada dalších aplikací. Smažete-li fonty, které si program nainstaloval a které potřebuje ke svému provozu,

Mnoho fontů zbrzdí i nejrychlejší počítač.

Nalezené zbytkové soubory a adresáře

Prosím, pozorně prověřte seznam položek!

Precizní odinstalování: Revo Uninstaller použije standardní odinstalovací rutinu, poté ale ještě sám zkontroluje pevný disk a registry.

můžete se setkat s celou řadou chybových hlášení. Proto fonty nejprve zazálohujte. Smazat ze zálohy je můžete, až když budou veškeré aplikace fungovat bez problémů.

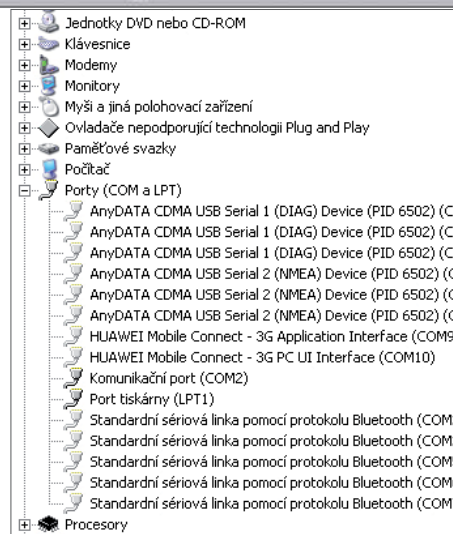
ŘEŠENÍ: Komfortní přehled všech fontů vám poskytne nástroj Linotype FontExplorer X, který najdete na webové stránce www.linotype.com. Aplikace má velmi přehlednou plochu, která připomíná Apple iTunes. Pokud se navíc přepnete do zobrazení »WYSIWYG«, zobrazí program přímo náhled všech fontů.

Viry: Žádná šance pro malware

Stalo se to tak rychle: navštívili jste webovou stránku a chtěli jste si přehrát jedno video, jenže chyběl potřebný kodek. Stránka hned nabídla jeho stažení a instalaci. Stačilo jedno kliknutí, aby se virus ukrytý v plug-inu dostal přes webový prohlížeč až do vašeho počítače. Pokud navíc není aktivní antivirový štít nebo není dostatečně aktuální, může se škůdce rozšířit po celém počítači a otevřít vrátka pro další útočníky. A jaký je nejhorší výsledek tohoto počínání? Ten, že vám útočník ukradne čísla platebních karet nebo přímo získá přístup

ke vašemu bankovnímu účtu.

ŘEŠENÍ: Nedovolte, aby se malware dostal do vašeho počítače. Stačí použít aktuální antivirový program. Skvělou ochranu nabízí AVG 8, které najdete v plné verzi na Chip DVD. Tento program totiž nabízí několik obranných štítů, které zabrání

Staré ovladače: Windows staré a nepotřebné ovladače nikdy nesmažte a shromažďují je jako ve většnictví. Ovladače k hardwaru, který již nepoužíváte, musíte proto smazat ručně.

malwaru v útoku. LinkScanner vás vůbec nepustí na zavírované stránky. Pokud by škůdce neodhalil, je zde webový štít a rezidentní štít. Ty by zabránily v proniknutí malwaru do počítače. Nad vším bdí ještě antispyware, antivirus a antirootkit. AVG 8 zkrátka poskytne dostatečně účinnou ochranu.

Přesto se však vyvarujte otevírání neznámých a podezřelých e-mailů, obzvláště pak jejich příloh, a na internetových stránkách neinstalujte ActiveX prvky, které jsou ve většině případů zdrojem nákazy.

Pokud se virus dostal do počítače, pomůže nástroj Gmer z Chip DVD. Dokáže odhalit rootkity, které za sebou zametávají stopy. Skenuje běžící procesy, moduly, soubory i záznamy v registrech, a pokud najde škůdce, udělá s ním krátký proces.

Bezpečnost: Zdvojení nepomůže

Z důvodu ochrany mají motorkáři při jízdě na hlavě helmu. A teď si představte, že by si na tuto helmu dali ještě jednu. Zvýšilo

placená inzerce

Virtualizace: Drastické pokusy bez rizika

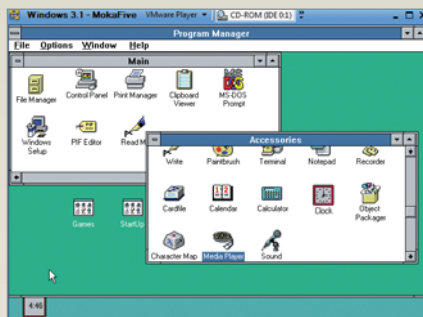
MokaFive není nová značka kávy, ale virtualizační nástroj. Jeho základy jsou položeny na geniálním nástroji od firmy VMware, což je specialista na virtualizaci. Na virtuální stroj si můžete nainstalovat libovolný systém a na něm pak provádět jakékoliv pokusy. Nejde o skutečný počítač, ale jen o virtuální, takže váš skutečný počítač to nijak nepoznamená a vy si můžete vyzkoušet cokoliv.

Instalaci programu MokaFive Creator najdete na Chip DVD. Pro dodržení licenčních podmínek byste se ale měli zaregistrovat na stránce www.mokafive.com. Creator je vlastně univerzální prostředí pro počítačovou platformu. Co na ní spustíte, to už je jen na vás. Na webových stránkách jsou desítky předpřipravených systémů a konfigurací, stačí si je stáhnout.

Na Chip DVD jsme pro vás nachystali několik prostředí – staré operační systémy Windows 3.1 a MS-DOS 7.0, ale také dokonale věrnou kopii Asusu Eee, speciální linuxovou verzi hry Quake II a také zajímavý laptop vyvinutý pro děti (www.laptop.org). Nevýhodou je, že se jedná jen o prostředí, hlavní data si stahuje už přímo aplikace a jedná se o stovky megabajtů. Na rozdíl od jiných virtuálních strojů ale nemusíte shánět instalační soubory. Třeba u Windows 3.1 stačí dvojitě kliknout na

soubor »Windows_3_1_lab.lpc« z Chip DVD, ten se automaticky otevře v MokaFive Creatoru a po jednom kliknutí se stáhne celý počítač s předinstalovanými Win 3.1 (ta mají jen cca 25 MB). Pak už stačí jen kliknout na zelenou šipku, a počítač se spustí. Po obligátním příkazu »win« se spustí starý operační systém. Na moderním počítači trvá spuštění grafické nadstavby asi 0,5 sekundy.

Samozřejmě si můžete vytvořit i svůj vlastní počítač, ve kterém budete provozovat Vistu nebo XP. Díky tomu se nemusíte nikdy vzdát svého oblíbeného operačního systému.

Druhá Windows: Stará Windows 3.1 poběží i pod Vistou. Navíc je tento systém konečně tak rychlý, že na žádnou operaci nebudete čekat.

by to jejich bezpečnost? Určitě ne, navíc by bylo nemožné takto jezdit. A úplně stejné je to i s bezpečností počítačů. Situace je ještě snesitelná, pokud máte dva antiviry. Otevírané soubory budou zkrátka dvakrát testované. Nepříjemné je, že se mohou antiviry navzájem ovlivňovat. Mnohem horší je ale situace u firewallu. Nainstalujete-li si dva, nebude možné s počítačem normálně pracovat.

ŘEŠENÍ: Je to jednoduché. Druhý antivir nebo firewall jednoduše odinstalujte. Pomůže vám třeba zmíněný Revo Uninstaller.

Upozornění: Nepleťte si antivir a anti-spyware. Třeba SpyBot Search & Destroy je skvělý pro boj se špióny, ale neochrání váš počítač před viry. Spolu s tímto nástrojem tedy ještě musíte mít nainstalovaný i nějaký antivir.

Pokud nejste připojeni k síti a také Wi-Fi je deaktivovaná, můžete firewall či jiný bezpečnostní software vyřadit z provozu. To se hodí tehdy, chcete-li přehrávat video ve vysokém rozlišení a výkon počítače nestačí pro plynulé přehrávání. Rovněž pokud přepočítáváte video nebo dávkově upravujete velké množství fotek, můžete se odpojit od

síti a deaktivovat bezpečnostní software. Počítač pak všechny operace stihne provést v kratším čase.

Než se ale zase připojíte k síti, nezapomeňte veškerou ochranu počítače spustit!

Software: Spíše prověřuj

Vypálit DVD, sledovat televizi, napsat e-mail – to všechno můžete pomocí zdarma dostupných programů. Jenže přísloví „Důvěřuj, ale prověřuj“ tady platí v té nejpřísnější formě. Celá řada programů totiž není skutečný freeware, ale patří do rodiny adwaru. Takový program je sice možné používat zadarmo, ovšem cena za použití je vysoká: do počítače se nainstaluje i špiónský software, který vám znepříjemní život. Ve své nejlhčí formě zobrazuje okna s reklamou, v nejhorším případě se ale může jednat o zcela standardní spyware.

ŘEŠENÍ: Poradit vám můžeme jen to, abyste byli ostražití. Neexistuje totiž jednoduchý způsob, jak adware snadno rozpoznat. Například i oblíbené ICQ splňuje předpoklady adwaru, protože stahuje do vašeho počítače nevyžádanou reklamu. Licenční

podmínky asi u každého instalovaného programu číst nebudete, slušný výrobce programu ale viditelně informuje o tom, že bude nainstalován i jiný program. U některých aplikací dokonce můžete během instalace zakázat instalaci nevyžádaného programu.

Pokud chcete mít rychlý přehled o nějakém programu, otevřete si stránku www.softpedia.com a vyhledejte požadovaný program. Je-li u něj logo 100 % Clean (viz obrázek), máte jistotu, že v programu není žádný spyware.

Pokud již spyware nebo adware v počítači máte, poznáte to podle nestandardního chování Windows – budou vám například vyskakovat reklamní okna v prohlížeči. Poté vám nezbude nic jiného než počítač vyčistit. Nejlépe k tomu poslouží právě zmiňovaný SpyBot, na těžké případy je tu pak HijackThis. Oba nástroje najdete na Chip DVD.

Jestliže to nepomůže a počítač se stále bude chovat podivně, vyzkoušejte do systému integrované obnovení systému. Zvolte »Start | Všechny programy | Příslušenství | Systémové nástroje | Obnovení systému« a pomocí průvodce se vraťte zpět do doby, kdy systém ještě bez problémů fungoval. V tabulce s kalendářem také uvidíte, kterou aplikaci jste v té době nainstalovali, díky čemuž můžete odvodit, který program napál rozsudek pro váš systém.

Tuningové nástroje: Bezpečný systém

Tuningové nástroje jsou tak praktické: vyčistí registry, uklidí pevný disk, smažou nepotřebné DLL, postarají se o nevhodné ovladače. To vše je skvělé, funguje-li program tak, jak má. Jenže pokud udělá nástroj chybu, má tato chyba většinou velké následky. Přestane fungovat tisk, počítač se nepřipojí k síti, neotevře žádnou internetovou adresu, v nejhorším případě se pak vůbec nespustí.

ŘEŠENÍ: Ještě než se pustíte do tuningových úprav, proveďte si zálohu všech důležitých souborů. Tomu, jak správně zálohovat, jsme se v Chipu věnovali již mnohokrát. Na Chip DVD najdete program DriveImage XML, který vytváří stínovou kopii vašeho pevného disku. Pokud se pak pokazí nejen tuningová úprava, budete mít k dispozici celou zálohu disku včetně funkčního systému.

Lepší tuningové nástroje navíc mívají vlastní systém zálohy registrů nebo systémových složek. Jestliže tedy přestane nějaká část systému fungovat, můžete použít i obnovu přímo z tuningového programu.

AUTOR@CHIP.CZ